# گەانەوە لە سەردەمی "بەشایی" یەوە بۆ سەردەمی "ئەدیسە".. عەبدولموتەلیب عەبدوڵا

مەبەست لەو نووسینە فیلمی "ئەدیسە"ی دەرهێنەری ناودار کریستۆفەر نۆلان نییە، کە گەڕانێکی قووڵ بەدوای پرسیارە گەورەکانی مرۆڤایەتی لە بارەی کات، خۆشەویستی و مانەوە بەرجەستە دەکات... هەڵبەتە چیرۆکی فیمەکەی نۆلان و بابەتی ئەو کتێبەی کە لێرەدا هەوڵی خوێندنەوەی دەدەم، یەکێکە لەو شاکارە ئەدەبییە بەرزانەی کە لە کۆنەوە تا ئێستا ئەمە کاریگەریی بەسەر ئەدەبیاتی دنیاوە هەیە و زۆربەی تراژیدیا یۆنانییەکان لە ئەدیسەوە هەڵهێنجراون. چیرۆکی ئەو داستانە باسی گەشتە درێژخایەن و پڕ لە مەترسی و سەرکێشییەکەی ئەدیسەی پاڵەوان دەکات، کە دوای تەواوبوونی جەنگی "تەوادە" ١٠ ساڵی پێدەچێ تا لە جەنگەکەوە بە نیشتمانەکەی خۆی (دوورگەی ئیساکا) بگەڕێتەوە، ئەو گەشتە لەووی فکرییەوە گوزارشت لە گەیشتن بە حەقیقەت یان گەانەوە بە جەوهەری خۆی دەکات، کە ئەو خوێندنەوەیە لەگەڵ کتێبی "ئەدیسە و دەستاتی بەسنوور"ی فەیلەسوفی فەرەنسی (ژیل لیپۆڤێتسکی) لەدایکبووی ١٩٤٤، مامۆستای فەلسەفە و کۆمەناسی لە زانکۆی گرەنۆبڵ، هەوڵی تاوتوێکردنی دەدات. لەو کتێبەدا مرۆڤ دەستاتی بەسنووری خۆی بە گەیشتن بە ناوەوەی خۆی ئادگەیەنێت! وەرگێڕی بە توانای میسری (دینا مەندور) خاوەن بەوانامەی دکتۆرا لە ئەدەبی "پەست-ژەستاتناسی" زانکۆی پاریس-سەربۆن، خوێندنەوە و شیکارییەکی فکریی لەبارەی ئەم کتێبە نوێیە لە گۆڤاری (المجلة- Al Majalla Magazin)ی ئەلیکترۆنی ژمارەی مانگی کانوونی دووەمی ٢٠٢٦ نووسیووە، کە تێیدا تیشکی خستۆتە سەر گرنگترین ئاوەدانەوەکانی ژیل لیپۆڤێتسکی وەک دیاردەی تاکگەرایی (فەردانییەت) و کۆمەگای بەکاربەری سەرمایەداری و کەلتووری مەدەی هاوچەرخ... بە بەدواداچوون و زێتر خستنەووی "سەردەمی بەشایی" ئەو خوێندنەوەیەم لەسەر ئامادە کردووە.

نووسەر (دنیا مەندور) لە ناونیشانی (لە سەردەمی بەشاییەوە بە سەردەمی ئەدیسە) قسە لە داخستنی کۆتایی بەشاییەکان دەکات، تا بە حەقیقەت بگات، چونکە ژیل لیپۆڤێتسکی لە کتێبەکەیدا چەمکی بەشایی

دەخی بوونگەرایی "سووکی- سەبووك"ی دەخاتە بەرانبەر "سەنگینی دەروونی و دەماوکی"و. بەو مانایەش ژیانی ئەمڕۆی "سووک"، هاووکێش، بەخێرایی تەدەپەڕێت و پێویستی بە بیرکردنەوەی قووڵ و سەنگین نییە. ئەو ژیانە سەبووکە لەسەر چڕژ و بەکاربردن وەستاوە… هەموو ئەو وەرچەرخانە هاوچەرخانە، خۆو لە چاوی (ژیل لیپۆڤێتسکی) دەزانن و دەیەوێ هاوگایەکی سەنگینتر بە گیانەوەی جۆهەری مرۆڤایەتی، بە هاووی مرۆڤ و ژیاندا بکاتەوە.
کەواتە ئەو فیلەسوفە، تەنیا لە هاوانگەی چاودێریکردنی دەروونی کەمەگا و بەکاربردنی کاتییەوە نانووسێت، بەڵکە هاوو لە شیکردنەوەی ئەو "دەسەاتە لەادەبەدەر"ەش دەکات کە تەکنەلۆژیا و ژیریی دەستکرد بە مرۆڤی هاوچەرخی بەخشیوە و ژیانی ئەمڕۆی بە "ئەدیسە"یەکی تەکنیکی گێڕیوە؛ لەو ژیانە تەکنیکییەدا مرۆڤ بوونی خەی ئارزووماندانە خستەتە بەر نەشتەری تاقیکردنەوە و مەترسیی زەدەییەکانەوە. ئەو کتێبە داوامان لە دەکات بە جۆهەری گەشتە درێژکەی (ئەدیسە)ی شاعیری گریکییدا بچینەوە؛ پێش ئەوەی پرسەکانی "دەسەاتی بەسنوور"ی ژیریی دەستکرد داگیرمان بکات و بەردی بناغەی تەگەیشتنمان بە جیهانی هاوچەرخ دابەڕێتەوە.
لەو کتێبەدا ژیل لیپۆڤێتسکی چەمکی "سەردەمی بەشایی" و "پاشایەتیی کاتی" وەکە چەمکەی "تەقینەوەی گەورە"کە (Big Bang) بە گیانەکارییەکی ئەنتەلەجی و مەژووییی دادەنێت، بەو مانایەی کە تەقینەوە گەورەکە نەخشەی شارستانییەتی مرۆڤایەتی سەرلەنوێ کەشاوەتەوە! واتە تەقینەوە گەورەکە لە لایەکی ناوەندە پیرۆزەکان، ئایدەلۆژیا قورسەکان، و ئەرکە مەژووییەکانی تەقاندەوە و تاکی لە دەگمابوون ڕزگار کرد؛ لە لایەکی ترەوە، ساتی «ئێستا» و لەژیکی «مەدە»ی (کاتێتیی بەردەوام)ی کردە سەنتەری نوێی گەردوون. بەوەش شارستانییەتی مرۆڤایەتی لە فەزایەکەوە کە لەسەر سەنگینی هاگوێشەی داکوتابوو، لەسەر داهاتووی مەژووییی وەستابوو، بە گەردوونەکی شل و بە-ناوەند گواستەوە. تەقیتنەوە گەورەکە جیهانەکی دروستکرد کە مانا تێیدا دابەتە کاتیی و نەرم، هەزی تەکنەلۆژیا و ژیریی دەستکردیش بەرەو «دەسەاتەکی بەسنوور» و مەترسیدار پەرەدەسێنێت.

**دیکتاتێرییەتی پەکەنین**

ئەمە لە ساتەوەختی وەرچەرخانەکی بوونگەراییدا دەڕین کە پایەکانی زانست، تەکنەلۆژیا، ژینگە و تا ناسنامەی تاکەکەسیش دەلەرزێنێت. کتێبی "ئەدیسە و دەسەاتی بەسنوور" هەڵە گشتییەکانی ئەم قۆناغە نوێیە نەخشاندووە و ناوی "شارستانییەتی دەسەاتی بەسنوور"ی

لەدەنت. واتە گەیشتنی مرۆڤ بە توانایەکی زەبەللاحی تەکنیکی کە تەواوی سنووردارکانی توانای مرۆڤ تێکدەشکێنێت، هاوکات بوونی مرۆڤایەتیش بەرانبەر مەترسیی نادیار و بێئاسایشی بوونگەرایی دەکاتەوە. ژیل لیپۆڤێتسکی پێیوایە لەم دیمەنەدا سەرمایەداری بە ئەندازەیەک تێشنەدەکات کە تەواوی گەی زەوی دەگرێتەوە و سەرجەم ئارەزوو و خوازەکانی مرۆڤ دەکاتە کالوپاڵ، شڕاوی و شەبووڕەوی نوێ و بە پێشینە و ئارەزووی دەستکرد... واتە بەهای هەرشتکانی تەکنەلۆژیاوە هەموو توانا لەدەبەدەرکانی مرۆڤ دەخاتە ناو قەیرانی ژینگەیەکی ئابوقەدراوی "دۆپامین" و بازاڕی بکارهێنانی خێرای زەدە-یەوە! بەو مانایەش ئەمە تەنیا لەناو گەیشتنی نەریتەکاندا ناژین، بەڵکە لەناو «یەخەی کۆرپە»ی شارستانییەتێکی بێپێشینەدا دەژین، کە ناچارمان دەکات لە جیهانێکدا کە لەدانی دڵی ئوونەدە خێرا بووەتەوە تا سنووری هەناسەسواری بەدوای کلیلە نوێیەکانی داهاتووی دیکتاتۆریەتی پڕکەنین و سەردەمی "ئەرێنی"دا بگەڕێین! هەبەتە چەمکی «یەخەی کۆرپەی شارستانییەت» لە سیاقی فکرییەدا ئاماژە بە دیاردە و قەیرانە لاوەکییەکانی سستمی چەکردنەوەی مەدەرنە دەکات، بەو مانایەی کە هیچ دەرچەیەکی بە مرۆڤ و مرۆڤایەتی نەهێشتەوە، بەو مانایەی کە سەرچاوەی هەوکردن و هەڕەشەیە بە سەر تەواوی شارستانییەت و تەواوی مرۆڤایەتی... بە ئەوەی هیچ دەرفەتە بە ئامان و بیرکردنەوەی جیدی بدات، بە خێرایی لە ئادەبەدەر و زەدە- زیرەکی میکانیکییەوە بەرەو گەڕانکاریی تەکنەلۆژییەکان دەبەتەوە و بەڕەنی ڕزگاربوون لە ئەرکە قوڕس و سەرکوتکەرەکان بە مرۆڤ دەدات؛ بەڵام هەموو ئەو بەڕەنانە زەردارییەکی نەرمن، کە بەسەر مرۆڤدا سەپاندوویەتی... هەر لەگەڵ ئەو بەڕەنانەشەوە لە ئەرکی سەرکوتکەرەوە بەرەو چەژی زەملەمان دەکاتەوە.

ئەمە ئەمە لەژێر سەبەری "دیکتاتۆریەتی پڕکەنین"دا دەژین و ئامان و بیرکردنەوە و بەخەداچوونەوە بووەتە تەمەت! قووڵیی بووەتە هەگبر لەبەرانبەر بازاڕی نەرمی بەرهەمهێنان و زەدە- بکاربردندا... لەم سەردەمە زەدەییەدا، تاکەکەس دەرفەتی نییە، لەبەرانبەر بڕینەکانی بوونیدا بوەستێ، لەبەر ئەوەی ئەو شادومانی و چەژە درزنانە لە دەست دەچێ کە زیرەکی میکانیکی و خێرایی تەکنەلۆژیا بەرهەمی هێناوە. ئەمە تەکنەلۆژیا ئەمەی لە هەقیی "ئەرک"ەوە بە هەقیی "چەژ"، لە چەژوەرگرتن لە سروشت و تەئامان بە چەژوەرگرتن لە دۆپامین و خێرایی گواستۆتەوە، هەمیشە داوا لە مرۆڤی هاوچەرخ دەکرێت بە زەرەملە ئارەزوومەندانە دەخێش بێت... بەمجۆرە تەکنەلۆژیا بارودۆخێکی بە مرۆڤ دروست کردووە کە لە دژەوەدا هاوشێوەی

خوداوەندەکان خاوەنی دەسەڵاتێکی بەسنوورە، بەڵام لە ناوەوەدا منداڵێکی ناسک و شڕاوە و کە لەگەڵ یەکەم بەرکەوتنی ڕاستەقینەی ژیاندا درز دەبات و دووبارە پێنا دەباتە بەر دەمامکە دیجیتاڵییەکانییەوە، ئەو دەمامکانەی لەپشت بەکاربردنەوە مرۆڤ و خەیاڵ حەشاردراوە. ئۆمێد بە چەمکی بە «مەینەتکردنی جیهان» ناو دەنرێت، کە بریتییە لەو فەلسەفە و کلتوورە نوێیەی کە تێیدا بەیار لەسەر بایەخدان بە جوانی و نەرمی دەدرێت؛ جگە لەوەی لەگەڵ بە «دیموکراتیزەکردنی مەدە» ڕێگا بە هەموو تاکێک خۆش دەکرێت لەو بەها مەدەرنانەی بازاڕدا بەشدار بێت، بەوەش هەموو شتێک بەرەو «شلی» و «کاتیبوون» پاڵ دەنێت، بەیەکگەیشتنەوە بە جۆرێک و سووربوون لەسەر بوونێکی قووڵ و بە-ماسک، چیتر بیرکەیەک نییە لە سەری مرۆڤکاندا بخولێتەوە… لەڕدا پرسیارەکە ئەوەیە: ئایا لە سەردەمی تەکنەلۆژیا و خەراییدا، تاک دەتوانێت بە تەواوی خۆی لەم نەرمی «شلییە» دەرباز بکات، دەتوانێت دوورگەیەکی بچووکی قووڵی (بە ژیانێکی نا-چە، بە خۆی و کەسە نزیکەکانی) دروست بکاتەوە؟!.

**کاتێک هاوچەرخێتی دەبێتە شارستانییەتی جەستە**

لە شیکاریی ئەو وەرچەرخانە "ئەنتەلۆژییە"دا مەینەیی گەورەترین تاقەگەی بەهاکانی هاوچەرخێتی زەدە- بەکاربردنی بەردەکەوێت. پەگەی مەینە لە تەوانینی (لیپۆڤێتسکی)دا سێ قۆناغی بەیەوە: ئافرەتی یەکەم، سەردەمی قەدەر و باوکسالاری. ئافرەتی دووەم، سەردەمی هیومانیسانس؛ لەو سەردەمەدا ئافرەت لە دەرەوەی کەردار کەمڵایەتییەکاندا وەک ئایکۆنێکی جوانی و وێنەیەکی نموونەیی لە هونەردا بەکار دەهێنرا. ئافرەتی سێیەم، سەردەمی هاوچەرخ و زەدە-بەکاربردن، واتە سەردەمی هەڵخڕتاندنی لۆژیکی بەکاربردنی بەبەزەییانەی کەمڵایەتی تەکنەلۆژیا.

لەسەردەمی هەڵخڕتاندن، هەمیشە ژن- ئافرەت وەک پرسیەکی نەرم و ئاڵۆز بە (جوانی/چێژ) و چییەوە مامەڵەی لەگەڵدا دەکرێ، بە ئەوەی هیچ زەردارییەکی لە ئارادا بێ، کەسەکە ئارەزوومەندانە خۆی دەخاتە ئەو تەڵەیەوە؛ تا ئەو شوێنەی چاودێریکردنی خۆ، جوانی و قەزی، لە نەریتێکی کەمڵایەتیی چینایەتییەوە دەبە بە "ئەرکی فەردی"ی ڕۆژانە! بەمجۆرە "ئافرەتی سێیەم" کە سەربەخۆیی خۆی وەک جەستە بەدەستهێناوە، جەستە وەک شوێنی حەشارگەی جوانی و چێژ دەخاتە بازاڕەوە… لەبەر ئەوەی ناتوانێ لە جەستەی خۆی دوور بکەوێنەوە تا بەڵایەنانە درک بە جوانی و چێژی جەستەی خۆی بکات؛ بەیە جەستەی خۆی بە بازاڕ و ئۆویدیکە دانەخشێنێت و جوانکاریی بە دەکات (وەک ئەوەی جەستەی خۆی نەبێت، جەستەی ئەوی تر بێت).

ئەم ئەم بە جەستە دژین، بەڵام ناتوانین جەستە بە تەواوی بخەینە ژێر چاودێری هۆشیاریی و درککردن و ئامانی قووڵ؛ ئەو جیاوازیی نێوان ئەویدیی دەرەکی و ئەویدیی ناوەکییە، ئەو جەنگی ئاستەقینەی خەبوون و زەدە-بەکاربردنی تەکنەلۆژیایە!. کەواتە لەسەردەمی تەکنەلۆژیادا ئەم جەستەی خەمان دەکەینە «تەنەک» لە دەرەوەی خەمان، بە ئاوێنەیان بە چاوی ئەوانی تر سەیری دەکەین؛ ئیتر جەستە لە ساتی نمایش و ئازاندنەوەدا چیدی «ناوخۆ» نییە، بەڵکە دەبێتە «پێند و تابلۆیەک» بە نمایشکردن... تا ئەو کاتەی دەماندەوە بە هەواشی لە جەستە ورد بینەوە و تێبگەین، ئیتر بە ئازارەک، بە بریندەکە و بە پیربوونەوە دەیبینینەوە، یان کاتەک نیشانەیەکی نەخۆشی، ترسەک، یان لەدانی دێت لەناکاو دەگمەن، هەک لەوەدا درک دەکەیت کە ئەم جەستەیە میوانخانەیەکە و تە تێیدا بەگانەیت... بۆیە هەژەک دادەت بە پرسی تە لە کار دەکەوەت! شارستانییەتی جەستە وای لەدەکات ببێتە «ئەویدیی دەستنەکەوتوو». لەرەوەیە (ژاک لاکان) دەڵێت: ئەم هەرگیز جەستەی ئاستەقینەی خەمان نابینین، ئەم تەنها هەنگدانەوە یان وێنەی جەستەمان دەبینین.
لە کەمەگای زەدە-بەکاربردندا داوا لە جەستە دەکرێت هەمیشە سەرکەوتوو و چالاک بێت، هەبەتە بەپێی پێوەرکانی بازاڕەک کە لە خولانەوەی بەردەوام ناوەستێت، داوا لە جەستە دەکرێت هەمیشە "نەرم" و جەوان خەی بەازنەتەوە... بەمجۆرە جەستەی مەینە دەبێتە "سەرمایەیەکی جەمالی" کە دەبێت بەردەوام وەبەرهێنانی تێدا بکرێ، بەردەوام بنەخشێنرێ و لەگەڵ مەدە نوێ بکرێتەوە.
لەو کتێبەدا جەخت لە سەردەمی ئافرەتی سێیەم دەکرێتەوە کە لەگەڵ مەدێل و جوانی، سێبووك و ئاسان جەستە، یان بەها هەحیەکانی بە «کالا و شتەک» گەیوە کە بەپێی پێوەرکانی بازاڕ، کەین، فرۆشتن، و بەکاربردن نرخەکەی دیاری دەکرێت، ئەوش دەبێتە بۆشەک لە "ناسنامەی هەبژێردراو"ی شارستانییەتی جەستە و پرۆژەی کۆسیی ئافرەتی سێیەم پێکدەهێنێ. کەواتە "پاشایەتیی کاتی" هەموو شتەکی کردە مەدەلەکی تێپەڕ.
هەبەتە لە سەردەمی ئەرکی تونەوە قوربانیدان و پابەندبوونی بەکەمەوە بەپیرۆز دادەنرا، بەڵام ئەمە لە کەمەگایەکی بە بەها، کەمەگایەکی لەدەستدەرچووی سێبووك کە یاسا و بەها ئەخلاقییەکان تێیدا بە کاریگەرن و هیچ سنوورەک بە هەفتاری تاکەکان نەماوەتەوە! ناتوانین وەك مرۆڤەکی خاوەن سەنگ بژین، یان وەکە مرۆڤەکی خاوەن شکۆ هاوسەزیی لەگەڵ پرسە گەورە مرۆییەکاندا بکەین و خەمخۆری پرسەکانی ژینگە و مافی ئەوانی تر بین... چونکە کەمەگای تەکنەلۆژی پێیوایە هەموو ئەوانە هەگری لە "چەژی کەسی" یان قوربانیدانی

گۆرەمان بەسەردا دەسەپێنێت و کات و ئازادیی کەسی کەلەپچە دەکات. بەڵام لیپەڤتسکی پێیوایە، دەشە هاوسەزی پرسە مرۆییەکان بکەین و ئەم هاوسەزییە ڕووماڵ بکرێ و چەژی کەسی پێک نەخات! واتە ناشە مرۆڤی هاوچەرخ، بەرپرسیارێتی مرۆڤایەتی فەرامۆش بکات، مرۆڤی هاوچەرخ پێویستە ڕەژانە مانای مرۆڤبوونی خۆی هەتتا لەناو دنیای بە شتبوون و هەبژاردنەکانی سەردەمی مۆدێرنشدا بدزێتەوە.

**کەمەندگای زەدە- بەکاربردن**

ژیل لیپەڤتسکی پێیوایە ئەمە لە بەکاربردنی "پێگە"وە (کە دەیانکەی تا لەبەرانبەر ئەوانی تردا باشتر دەربکەوین) گواستراوینەتەوە بۆ "بەکاربردنی ئەزموونی سەزداری" (کە دەیانکەی تا هەست بە خەمان بکەین). لەم سەردەمەدا، ئاستی کەینی کەلوپەل، خزمەتگوزاری و چەژکان بۆ شێوەیکی بە پێشینە زیادی کردووە، و بازاڕکردن بووەتە دەرمانکی ڕەژانە بۆ ئاوەندنەوەی سەرئێشە و بەزاری... سەرەڕای هەموو ئەوەش، مرۆڤ نێیتوانیووە ووبووی شەژاوی دەروونی بێتەوە!. لەکاتێکدا خاوەنی تەواوی ئامرازکانی خۆشگوزەرانی و ئامرازکانی حەسانەوەیە، کەچی بە چەی ووە لە نەرینگە دەروونییەکان دەکات، و بەدوای هاوسەنگی لەدەستچوودا دەگەڕێت یان لە خولەکانی "گۆشەپەدانی کەسی"دا ئامادەیە... ئەگەرچی ئەمە کەمەندگای تەکنەلەژی هەموو ئەوانەیشی کردەتە کەلوپەلی بەکاربردن؟!

بەچی لە سەردەمی زەدەییەکاندا نەرینگە دەروونییەکان قەرەباغ دەبن؟! بەچی زیادبوونی هەبژاردنەکان نەبووە هەی زیادبوونی ئازیبوون، بەکە بووەتە هەی "دەڕاوکێی هەبژاردن"... ئەمە تەکنەلەژیا بەردەوام هانت دەدات بەیت "دەخەش"، "گەنج"، و "سەرکەوتوو"م... شەژانی دەروونی و نائارامی یان دەڕان پەیوەندی بە سەردەمی تەکنەلەژیاوە نییە، بەکە "هەڕەیکی کەسی"یە، هەی کەسیش کەسکە لەی بەرپرسیارێ و لەخەشبوونی بە نییە... ئامێیە ئەوەی لیپەڤتسکی ناوی دەنێت ووی تاریکی هاوچەرخێتی توند- کە ڕەژەك لە ڕەژان خەونمان پێوە دەبینی... کەچی ئەمە بەتە "لەدی دەروونی". ئەمە مرۆڤ بە تەنیا خۆی لە بەرانبەر ئاوەنکێدا دەبینەتەوە، کە لەلایەن شاشکانی ێیکلامی ەنگاوەنگەوە ئابەوقەدراوە و داواکراوە، بە ئەوەی "کەماێیەکی" مەحاڵ بەدی بێنێت.

ئیتر مرۆڤ توانای ژیانی ناو بەشایی نەماوە. چونکە جەوهەری مرۆڤ گیانە بەدوای "مانا"دا و لە بەکاربردنی کاتی تەدەپەڕێت، مرۆڤ لە ەگای ماناوە درک بە ئەویدی دەکات، تەنانەت ئاگەر بە ناچاری

لەناو ئامرازەکانی بەکاربردنیشدا بێ، دەبێ بەدوای مانادا بگەڕێت!. ئەو هەوڵەکی مرۆیی نەپچاوەیە بۆ گەیاندنەوەی هاوسۆنگیی بوون لە جیهانێکدا کە ئیتر لە گەڵان ناوەستێت. بەدیوەکەی دیکە هەمیشە چەژ بەپەی یاسای هاوسەنگیی دەروونی کار دەکات، هەمیشە چەژ ئامانجی کەمکردنەوەی فشارە دەروونییەکانە تا مرۆڤ لە ئاسوودەییدا بژیت. بەو مانایە شەژانی دەروونی، تەواو پێچەوانەی هووبوونەوە لەگەڵ ئەو هاستییەی کە لە ناخدا هەیە و گەیاندوویە بە هونەری تەامان!.
لە کەتاییدا پرسیارەکە ئەوەیە: چۆن دەکرێت مانایەکی "هەق" لە جیهانێکی "نەرم"دا بنیاد بنرێت، چۆن دەکرێت ئازادی پیادە بکرێت بە کەوتنە تەنەی دەیاوکێیەک کە کەمەگەای فرە-بەکاربردن دایهێناوە؟!. لە کتێبەکەدا ئاگەرچی ژیل لیپۆڤێتسکی "مانیفیستەی" ڕزگاربوونمان پێشکەش ناکات، بەڵام دەستزانە بە ئەو واقیعە ئاگەزە تۆکاریێکی سارد و هوون دەخاتەوو کە بەرپرسیارێتیی هەشیاریی بە مەرجی سەردەم دەبینە. کەواتە خوێندنەوەی هەزری ئەو فەیلەسوفە دەعوەتەکە بە گەیاندنەوەی سەنگی جوانی لە ژیانماندا، ئەوەش گەیانەوە بە هابردوو نییە، بەڵکە تێگەیشتنێکی جوهەری و قووڵ لە ئێستای تێکنەلۆژیادا.
هەولێر 1/8/2026